

11. 3. 2002

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Co znamená princip legality

Jak vyplývá z článku 1 Ústavy České republiky, Česká republika se považuje za svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, který je založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Právní stát se vymezuje obecně uznávanou definicí, kterou používá i Prof. J. Filip ve svých pracích, a to že v právním státě jde o výkon státní moci, který je přípustný jen na základě ústavy a podle zákonů, která jsou přijaty formálně a materiálně v souladu s ústavou s cílem zaručit lidskou důstojnost, spravedlnost a právní jistotu.

Jak vyplývá z článku 1 Ústavy České republiky, Česká republika se považuje za svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát, který je založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana. Právní stát se vymezuje obecně uznávanou definicí, kterou používá i Prof. J. Filip ve svých pracích, a to že v právním státě jde o výkon státní moci, který je přípustný jen na základě ústavy a podle zákonů, která jsou přijaty formálně a materiálně v souladu s ústavou s cílem zaručit lidskou důstojnost, spravedlnost a právní jistotu.

Být demokratickým právním státem znamená, že Česká republika naplňuje příslušné principy, na kterých je existence právního státu založena. Mezi nejzákladnější principy, které jsou považovány za znak právního státu, patří princip legality. Tento princip v obecné podobě vyvěrá na mnoha místech Ústavy i Listiny základních práv a svobod, konkrétní projevy zásady legality lze samozřejmě nalézt i na úrovni zákona.

Podle tohoto principu je v naší republice moc zákonodárná vázána ústavou, moc výkonná a moc soudní je vázána ústavou a zákony a veškerá státní moc je vázána úctou k právům a svobodám člověka a občana. Existuje tedy tzv. panství práva nad státem a státní mocí, kdy sám stát je vázán právem, které vytváří.

V souladu s článkem 2 odst. 3 Ústavy České republiky a článku 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod lze státní moc uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem a způsobem stanoveným zákonem. Státní orgány jsou tedy při své činnosti vázány právními předpisy a musí postupovat v souladu s nimi a způsobem, který je v nich naznačen.

Dalším východiskem pro zásadu legalitu u těch subjektů, jež nepatří mezi subjekty veřejné moci tedy u občanů je její projev, který je naznačen v článku 2 odst. 4 Ústavy České republiky a v článku 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod. Podle těchto ustanovení každý (občan) může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá. Na základě argumentu a *contrario* tak můžeme dovodit, že každý může být nucen činit to, co zákon ukládá.

Další články:

- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)
- [Lichevní smlouva ve světle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2025, sp. zn. 28 Cdo 2378/2024](#)
- [DEAL MONITOR](#)